

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 23 October 1820.

Anastasius, eller en Greks märkvärdiga händelser i slutet af åttonde århundradet.

(Forts. från N:o 82.)

Att säga sanningen, så var mig läsning förhatlig; men när skolböckerna voro bortlagda, skröt jag med min stora beundran af Achilles, kallade honom, med afseende på Epirus, mina föräldrars fädernesland, min landsman, och beklagade, att jag ej var född ett par tusen år förut, blott för att vara hans Patroclus. I mitt anfall af hjeltmod svor jag att behandla Turkarna på samma sätt som de förre behandlat Trojanerna, och drömde en tid bortåt om ingenting annat än att låta hela Seraljén, dvärgar och eunuquer, springa öfver klingen. Mina föräldrar beundrade högeligen mina drömmar, men rådde mig att behålla dem för mig sjelf. "En rättvis hämd," mente de, "borde mogna för att vinna kraft." — I öfverensstämmelse med denna grundsats bugade de sig ända ner till marken för hvarje Muselman, som de mötte. —

Sedan Anastasius enleverat sin flicka, och, hvilket vi redan med några få ord nämnt, blifvit eröfrad af det Turkiska skeppet, presenterades han för Hassan, den tolfte Ståthållaren Porten afsändt för

att tillintetgöra de upproriska Arnauterna. Anastasius säger om denna dristiga man: Han var född i Persien; ödet gjorde honom till ett slags Turkisk slaf; i denna egenskap träffade valet honom att blifva en af de recruter, dem man årligen utskrifver åt de Barbariska makterna. Hans förtjenster upphöjde honom till Hämnamiral i Algier; han råkade i oenighet med Deyen, och Rättvisan var så omiskänneligen på hans sida, att klokheten rådde honom att ofortöfvadt gripa till flykten. Efter många motgångar fann han i Constantinopel en välgörare i Raghîb, som var Storvisir under tvenne efter hvarandra regerande Sultaner, men hade ändå den lyckan att dö i sin säng. I det märkvärdiga slaget Ryssarne, efter retraiten från Morea, hade med Turkarne i sundet vid Chios, kommenderade han det Turkiska Amiralskeppet. Det anfölls af Ryssarnas Amiralskepp, medan de begge Överbefälhafvarne, Chasim och Orlov, höllo sig åt sidan. Hassan halade omkring, äntrade det Ryska Amiralskeppet, kastade sig i sjön, och simmade till stranden, medan begge skeppen, fattade af lågorna, sprungo i luften. Då Sultanen såg sin sjömak förstörd, och en flotta, som hade genomseglat det Baltiska hafvet, färdig att beskydda honom i sin Seralj, gjorde han Hassan till Capudan Pascha, och blef räddad. Under Hassan stridde Anastasius med hjeltmod, dödade en Arnaut-anförare, och

gifver i följande berättelse ett begrepp om Turkarnas rysliga krigscharakter: — "Paschan behandlade som en fotapall min dödade fiendes hufvud, hvilket jag, liksom alla mina kamrater, bar till honom. Jag kände min och hans värdighet häraf förnärnad. Sedan alla hufvuden voro samlade, befALLE han, att en vacker pyramid skulle deraf uppresas. De öfriga Arnauternas hufvuden på halfön, dem vi afhöggo, gäfvö sedan materialier till pyramidens spets, och förskaffade således invånarne i Tripolis en angenäm syn, hvilken de ännu njuta. En af våra krigare fick det infallet, att af den gemensamma egendomen vilja behålla en af honom själf eröfrad hufvudskål, för att deraf göra sig en bågare. Men Paschan förkastade en så oädel, och, för en så cultiverad nation som Turkarne, oanständig afsigt, och det hade lätt kunnat hända, att upphofsmanen till denna idee, med sitt eget hufvud måst bidra till byggningsämnet."

Vi vilja nu ledsaga vår hjälte till Constantinopel i sällskap med Grekiska Dragomanen Maurogeni. "Jag kunde," säger han, "knappt samla mina tankar, när jag skulle stiga om bord i den med azurblått och förgyllning utsirade båt, som till formen liknade ett nötskal, och var utsedd att föra Dragomanens svit till Fanor, der Maurogeni och de förnämste Greker hafva sina hemvist. För hvarje årtag halkade vår lätta gondol förbi det ena praktiga palatset efter det andra, och för hvarje utmärkt byggnad trodde jag, att den måste vara bebodd af min herre. Då jag märkte, att de vackraste husen lågo bakom oss, och vi närmade oss till ett oansenligt kvarter af staden, blef jag modfärd, men ännu mer, då vi stego i land på en dålig stenbrygga, inträdde i en trång och smutsig gata, och kommo till en mörk och illa målad byggning, hvilken af ålderdom och vanvård syntes vara färdig att nedrasa. "Har," sade man mig, "är Maurogenis boning." I början sökte jag min tröst i den tanken, att detta kunde vara

mina kamraters skämt, men jag märkte alltför snart, att det icke var det, och steg dit in högst bedröfvad. Men här väntade mig en ny förvåning. Det gamla mörkbruna huset, som ej såg bättre ut än alla de öfriga Fanariotiska kojorna, och var så förfallet, att fönsterluckorna knappt hängde kvar på sina gångjern, innehöll boningsrum, som lyste af all orientalistisk prakt. Persiska mattor betäckte golven, Genuesiskt sammet väggarna, förgyllda bildhuggeri-arbeten omgäfvö de höga arkaderna, skyar af vällykt sväfvade öfver silfverrökelsefat — och snart underrättades jag, att detta jemmerliga yttre var en hyllning, som den Grekiska klokheten gjorde den Turkiska pöbeln, emedan denne betraktar med ovilja allt hvad som röjer välstånd hos de Christna. De förnämsta Fanarioterne iakttaga detsamma i sin klädsel som med sina hus. Inom dessa äro de nästan färdige att digna under vigten af rika tyger och dyrbara stenar, när de på gatan visa sig i grofva, usla och ofta trasiga kläder.

Vi förbigå många skildringar af den Grekiska nationaliteten, hvilka ej väcka någon fördelaktig tanke derom, och öfvergå till Anastasii förafskedande utur Dragomanens hus. Beskyllningen för en kärleksintrig med hans hustru var dertill orsaken, och det sätt, hvarpå Publiken — ty äfven Fanari har en sådan, när frågan är om förtal — berättade detta förafskedande, gjorde vår Grekiska hjälte föga heder.

Det utblottade tillstånd, hvori skilsmessan vid Maurogenis hus försatte honom, tvang honom att, efter många motgångar, taga tjänst som handtlångare hos en kringstrykande Judisk quacksalfvare. Juden, säger Anastasius, kringförde sin visdom i form af en till hälften utrifven messbok, hvilken han stulit från en Capuciner. Resapotheket, med alla stärkelse-piller och piplers-pulver, var anförtrödd åt mig. Det enda uttryckliga vilkor han måste bevilja mig, var, att jag ej skulle vara förbunden att i min nya värdighet tåga ge-

flöm de gator jag förut vanligen hade besökt. Jag förbytte nu, icke utan stor grämselse, min hittills nyttjade klädedrägt i en, som liknade min principals, och begaf mig med honom på vägen. Således vandrade jag nu genom alla smågator och smyghål i det omätliga Stambul, på behörigt afstånd efter min mästare, som skred gravitetiskt förut, hvarvid vi begge liksom väderhanar, vände hufvudet till höger och venster, för att följa hvarje vink, som mötte oss från en dörr eller fönster; men alltid undveko vi med mycken omsorg bekanta ansikten och sökte att vinna obekantas uppmärksamhet. Imellertid, när vi hade ledighet att språka, gjorde jag mitt bästa att öfvertala min mästare — han hette Jakob — att förskaffa sig i form af ett diplom ett fribref af Hekim Baschi att curera ihjäl Storherrns undersåtare. Han nekade ej, att detta råd var förträffeligt, men uppsköt dess verkställande, under hvarjehanda förevändningar.

I början ursäktade han sig med sin fattigdom, sedan med sina många förrättningar, och ändligen fortsatte vi så länge vårt handverk, utan att känna någon skadlig verkan af denna felande formalitet, att vi icke tyckte oss förspörja någon saknad deraf, och glömde alldeles, att det gafs något Hekim Bachi (Collegium Medicum) i världen.

Vi utöfvade vår konst utan någon förbehållelse. Som vår skicklighet var densamma i alla sjukdomar, så var det nog att en enda gång känna på pulsen för att kunna företaga den betänkligaste cur. Våra patienter, hvilka merendels voro af den arbetande klassen, hade ingen tid till långa sjukdomar, och sådana förebyggde vi också ofelbart. Mest förtretade oss några människors envishet, hvilka hårdnackadt påstodo, att de ännu voro opasslige, när vi försäkrade dem, att de mädde väl. Om vi affärdat dem i rättan tid, hade vi säkert sluppit höra deras klagan. Ofta hände oss något ännu värre. En dag, då man kallade oss till en hustru, som hade nerf-

plåger, ordinerade Jakob för henne — jag vet ej sjelf huru han kom på det infallet — ett medel, som Turkarne taga för en förolämpning. I sitt raseri öfverföll honom hustrun, och bet af honom halfva örat; knappt var jag i stånd att rädda andra hälften. En annan gång, på en Turkisk högtidsdag, påstodo några skämtsamme Osmanlis, att de ville påkläda min Doctor en Europeisk klädning, hvilken de släpade omkring på en stång, för att, sedan han vore klädd deri, kunna jaga honom som en Frank genom gatorna; och ehuru han afslog den belöning de hade erbjudit honom för denna lilla tjänst, måste han likväl underkasta sig hela ceremonien. — En afton, då vi ville gå hemåt ställde sig en gammal gumma i vägen för oss, fattade min herre i rocken, och drog honom nästan med våld med sig in i en nära belägen usel koja. Här låg, som det tycktes på sitt yttersta, en man af främmande utseende, till hvilken gumman sade: Se här har jag hemtat en läkare, som kanske hjälper er. — [Den sjuksvarade med svag röst: "Hvarföre fortfar ni att när en fåfång förhoppning? Jag lefde i landsflykt; låt mig åtminstone få dö i fred! Stör ej mina sista ögonblick med något bländverk! Min själ längtar att komma tillbaka till väsendenas väsen; uppskjut ej hennes bortgång; ni uppskjuter då tillika hennes eviga väl! — Medan han talade dessa ord, af hvilka Jacob blef så rörd, att han glömde sitt handverks löjlige upptåg, föllo den nedgående solens sista strålar på den dödendes svartgula ansigte. Dess åsyn tycktes för ett ögonblick upplifva honom "Mitt öde," begynte han åter, "syntes mig alltid stå i förbindelse med det stora eldklot, som beherrskar jorden; jag ga det alltid min tillbörliga hyllning, och trodde mig ej kunna dö, så länge dess strålar föllo på mig. För mig derföre ut i fria luften, på det jag må kunna bjuda den himmelska herrskarinnan öfver mitt öde farväl!" — Vi skyndade alla att efterkomma hans begäran, Men trappan var

oss för trång att kunna bära honom ner. Gumman öppnade derföre endast fönstret, och vi flyttade den döendes säng så, att han kunde fallkomligt betrakta eldklotet, hvilket nu strålade försyann. Några ögonblick låg han i en tyst bön, och ovetande fastade vi all vår blick på föremålet för hans andakt. Solen sjönk i en bländande glans. När dess öfversta rand var försvunnen, sågo vi oss om efterden sjuke — och han var gången till den eviga hvilan.

(Forts. c. a. g.)

Om Drinkare, af Mercier.

(Slut från N:o 83.)

Sultan Amurath den Fjerde, spasserade en dag förklädd på en offentlig plats, och mötte en drucken karl, som med sin osäkra och vacklande gång så nära hade stött Kejsaren omkull. Detta spektakel var nytt för Amurath, och han blef nyfiken att se verkan af ett rus. Då Becri Mustapha (så var den drucknes namn) blef varse en man som stod stilla och betraktade honom, sade han: Min vän, gå din väg: jag kan ej tåla att man står och gapar på mig. — Euväldsherrar förråda sig nästan alltid. Hvad säger du usling, svarade Amurath, vet du icke att jag är Sultan? — Du Sultan? Och jag är Becri Mustapha, begriper du det? Om du vill sälja mig Constantinopel, skall jag köpa det; du kan vara Becri Mustapha, och jag vill vara Sultan. — Amuraths förundran tilltog, isynnerhet då man försäkrade honom att denne mannen skulle om några få timmar komma till sitt förstånd igen. Han lät föra honom till sitt Palais, för att se hans författning, när han erinrade sig hvad som händt och det samtal han haft med Kejsaren.

Man lät honom säfva ruset af sig uti ett af Serailiens rum. Han vaknade och visade den yttersta häpenhet. Man berättade honom gårdagens händelse och det anbud han gjort Sultanen. Förkräckelsen följde nu på hans utsväfning och han ansåg sig redan som spetsad. — Ändtligen samlade han hela sin sinnesstyrka, och utbad sig, som en nåd, ännu en flaska vin; hvilken honom beviljades. Han laddes dricka derutur, och gömde den sedan under sina kläder.

Kejsaren visade sig, påminte honom om sitt anbud, och fordrade den summa hvarmed Constantinopel skulle betalas. Becri Mustapha, utan att låta förvirra sig; drog fram sin flaska, och sade till Kejsaren: Den omätliga rikedom, som kan köpa en Hulvudstad, är i denna flaska. Allernådigste Kejsare! Hon innesluter den skatt hvaröfver jag fröjdade mig, och som i värde öfvergår verdens throner. Det ankommer endast på er sjelf, Allernådigste Herre, att bli lika så rik som jag var i går. — Huruledes då? inföll Amurath. — Derigenom, att ni dricker denna gudomliga säft, som upplyftade mig öfver Monarkerne.

Amurath ville smaka den; han drack och verkan deraf visade sig genast i ett hufvud som för första gången emottog drufsäftens dunster. Han blef glad, och för att än vidare främja sin goda sinnesförfattning, drack han ännu mera — och fick rus. Han slapp med en stark hufvudvärk; men då det onda gått öfver, undersökte han det tillstånd hvaruti han befunnit sig dagen förut. En ny bouteille förnyade den stora förnöjelse han då njöt. Förtjust öfver denna nya upptäckt, företog han sig att hvar dag dricka och taga sig ett rus med Becri Mustapha, som blef hans gunstling och kom i stort anseende.

N:o 86 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.